

जाहिरातीचे दर.

सालील पत्त्यावर चोकरां
करावी.व्यवस्थापक, अर्थ,
'बुर्गाविवास' पुणे २.

अर्थ

वर्गणीचे दर.

वार्षिक वर्गणी

रु. ४

(टपाल इंग्लिश माफ)

किरकोळ अंकास
बोन आणे.

'अर्थ एव प्रधानः' इति कौटिल्यः अर्थमूलौ धर्मकामाविति । —कौटिलीय अर्थशास्त्र

संपादक—प्रो. वा. गो. काळे

सहसंपादक—श्री. वा. काळे

वर्ष ११

पुणे, बुधवार तारीख २७ जून १९४५

अंक २६

पश्चिम हिंदुस्थानांतील आदर्श विमा संस्था

दि सुप्रीम म्युच्युअल अॅशुअरन्स कंपनी लि.

मुख्य कचेरी : ८६६ सदाशिव पेठ, पुणे २

★ भविष्यकाळाचे अनिश्चिततेपासून संरक्षण करण्यास व उतारवयांतील आपले आयुष्य सुखी करण्यास 'विमा पॉलिसी' हेंच एक अमोघ साधन आहे. आकर्षक विमा योजना व जास्तीत जास्त सवलती देणारी ही महाराष्ट्रीय कंपनी आपल्या सेवेस सदैव तयार आहे.

—: सन १९४४ चें कार्य :—

मिळविलेले काम रु. १६,५२,५००,

स्वीकृत काम रु. १४,९९,५००

पूर्ण काम रु. १४,०९,७५०

मध्यप्रांत व वऱ्हाड ह्या भागांत वजनदार, उत्साही व अनुभविक प्रतिनिधी भरपूर वेतनावर अमर कमिशनवर ताबडतोब नेमणे आहेत.

—जास्त माहितीसाठी लिहा—

ज्यं. दा. देशपांडे, बी. ए., एलएल. बी.,
सेक्रेटरीव्ही. एन. म्हैसूर, एम. ए., एलएल. बी.,
मॅनेजर

—: साठे विस्कटे :—

ऑरेंज व श्रूसबरी

भातां स्थानिक ग्राहकांस अल्प प्रमाणांत मिळू लागलीं. युद्धसमाप्तीचा काळ जवळ येत जाईल, तस-
तशीं परगांवचे ग्राहकांसहि हळू हळू मिळू शकतील.

—साठे विस्कट कं., पुणे २

संस्थापक :

डॉ. नानासाहेब सरपोतदार

पूना गेस्ट हाऊस

टेलिफोन

नं. ७७९

तयार कपड्यांचे
व्यापारी

महिंद्रकर ब्रदर्स

गिरगांव, मुंबई नं. ४
व बुधवार चौक, पुणे.

विविध माहिती

घटना कायद्यांतील परिशिष्टांत दुरुस्ती

व्हाइसरॉयच्या एक्झिक्युटिव्ह कौन्सिलमधील स्वतः व्हाइसरॉय व युद्धमंत्रि कमांडर-इन-चीफ ह्यांच्या जागा सोडून वार्कीच्या सर्व जागांवर प्रातिनिधिक हिंदी पक्षांचे प्रतिनिधी नेमण्याचे ठरले तर १९३५ च्या घटना कायद्याच्या नवव्या परिशिष्टांत दुरुस्ती करावी लागेल. एक्झिक्युटिव्ह कौन्सिलच्या एकूण सभासदांपैकी किमान तीन सभासदांनी तरी पूर्वी हिंदुस्थानांत कमीत कमी १० वर्षे सरकारी नोकरी केलेली असली पाहिजे, अशी अट त्या परिशिष्टांत नमूद आहे. ही अट नाहीशी केली, म्हणजे एक्झिक्युटिव्ह कौन्सिलचे सभासद म्हणून कोणाचीहि नेमणूक करणे शक्य होईल.

मुंबई सरकारची ट्रॅक्टर योजना

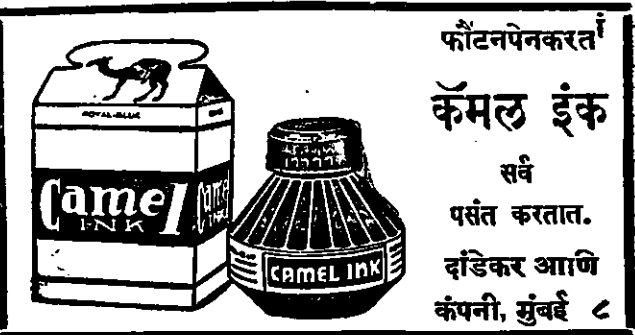
मुंबई सरकारने नुकतेच काही ट्रॅक्टर आणविले असून १९४६ अखेर सुमारे १०० ट्रॅक्टर शेतांवर फिरू लागलेले दिसतील. शेतांतील हरळी नाहीशी करून जमीन नांगरणे व यांत्रिक सहायाने बांध घालण्याची व्यवस्था करणे हा सरकारचा हेतु आहे. चालू वर्षाचा पावसाळा संपला, म्हणजे वेळगांव व धारवाड या जिल्ह्यांतील हरळीयुक्त जमिनीत १५ ते २० ट्रॅक्टरचा संचार सुरू होईल. येत्या १० वर्षांत ६ ते ७ लक्ष एकरांची हरळीपासून मुक्तता होऊन तीत लागवड होऊ शकेल, अशी अपेक्षा आहे. ह्या सरकारी योजनेस ३० ते ३५ लक्ष रुपये खर्च येईल.

हिंदी लोकांचा नवा समग्र इतिहास

हिंदी लोकांचा अगदी ताज्या संशोधनावर आधारलेला समग्र इतिहास हिंदी विद्वानीकदूनच लिहवून घेऊन तो स्वस्त किंमतीत उपलब्ध करून देण्यासाठी बाबू राजेंद्रप्रसाद व सर जडुनाथ सरकार ह्यांनी १९३८ साली बनारस येथे भारतीय इतिहास परिषद नावाची संस्था नोंदली. लिखाणाचे काम विद्वानांना वाटून देण्यांत आले. परंतु युद्धपरिस्थितीमुळे कामाची अपेक्षित प्रगति झाली नाही. डॉ. मुजुमदार व डॉ. आळतेकर ह्यांनी संपादित केलेल्या "गुप्त" संडाची आणि प्रो. नीलकंठ शास्त्री व डॉ. रॉय चौधरी ह्यांनी संपादित केलेल्या "मौर्य" संडाची हस्तलिखित प्रत तयार आहे. "अकबर" संडाचे संपादन सर जडुनाथ सरकार करीत आहेत.

मुंबई प्रांतांत युद्धोत्तर औद्योगिक वृद्धीसाठी कमिटीची स्थापना

मुंबई प्रांताच्या उद्योगधंद्यांच्या वाढीचा विचार करण्याकरिता मुंबई सरकारने एक कमिटी नेमली आहे. (१) युद्धोत्तर काळांत मुंबई प्रांतामध्ये सध्या चालू असलेले कोणते कारखाने वाढविता येतील व नवे कोणते सुरू करता येतील, (२) मोठ्या प्रमाणावर, मध्यम प्रमाणावर व ग्रामोद्योग म्हणून कोणते धंदे काढता येतील, (३) नव्या कारखान्यांस सोईची केंद्रे कोणती होतील, (४) नवे उपक्रम सरकारने सुरू करावे का खासगी व्यक्तींवर ते सोपवावे आणि (५) विशिष्ट उद्योगधंद्यांसाठी कमिटी कोणत्या नेमाव्या, ह्या विषयांचा अभ्यास करून सरकारास रिपोर्ट सादर करणे हे ह्या कमिटीचे काम आहे. गव्हर्नरांचे सहाय्यार हे तिचे अध्यक्ष असून कमिटीत त्यांचे आणखी दोघे सहाय्यार, इतर सरकारी अधिकारी व बिनसरकारी गृहस्थ हे आहेत.

EVERYTHING IN RUBBER GOODS

- Hospital Requirements ● Cab Tyres
- Mechanical Rubber Goods ● Rubber Gloves
- Rubber Rollers for Textile Mills
- Ebonite Sheets & Rods etc.

The Western India Manufacturers' Agency, Ltd,
Sir Vithaldas Chambers, 16 Apollo Street, Fort, Bombay
Tel. 32408 [Telegrams: "Artleather"]

नोगी आणि कं. मुंबई ४

स्टेशन, मोटारस्टॅंड व पोस्ट ऑफिसपासून
अवघ्या पांचच मिनिटांचे रस्त्यावर
वेळगांव येथील एकच प्रसिद्ध ठिकाण
महाराष्ट्र भुवन
लॉजिंग बोर्डिंगची उत्कृष्ट सोय
वेळगांव] [मालकः—चाय. व्ही. सहस्त्रबुद्धे

अर्थ

सहकारी व इतर संस्थांचीं माल तारणावरील कर्जे

व्यवस्थापकांनीं घ्यावयाची दक्षता

आपल्या इकडे शेतीच्या उत्पादनास भांडवल पुरवण्याचें कार्य सहकारी संस्था मोठ्या प्रमाणावर करीत असल्या तरी सहकारी चळवळीची इतर बाबतींत प्रगति अपेक्षेप्रमाणें झालेली नाहीं. केवळ मालाच्या उत्पादनास भांडवल पुरविल्यानें शेतकऱ्यांची संबंद अडचण निवारली जात नाहीं; त्याच्या मालाची साठवण व विक्री ह्यांची व्यवस्थाहि सामुदायिक तत्वावर सहकारी पद्धतीनें होणें आवश्यक आहे, ही गोष्ट आतां सर्वांस पटली असून त्या दिशेनें प्रांतिक सरकारांचे प्रयत्न चालू आहेत. मुंबई सरकारनें आपल्या युद्धोत्तर पुनर्घटनेच्या योजनेंत मालविक्रीच्या व्यवस्थेचा समावेश केला आहे. सहकारी सरेदी-विक्री संघांची स्थापना, नियंत्रित बाजारांची स्थापना, तज्ज्ञ व्यवस्थापकांच्या शिक्षणाची सरकारी सचर्चिनें तरतूद, देखरेखीची व्यवस्था, कोठारें बांधण्या-सांठी पैशाची सरकारी मदत, इत्यादि बाबींचा खुलासा पुनर्घटनां योजनेंत करण्यांत आला आहे. सहकारी संस्थांप्रमाणेंच जॉइंट स्टॉक बँकाहि माल तारणावर मोठ्या प्रमाणावर कर्जे देत आहेत आणि त्यासाठी नव्या शाखा स्थापन करीत आहेत.

माल तारणावरील कर्जे देण्याची पद्धति प्रत्येक देशाच्या परिस्थितीप्रमाणें वेगवेगळी असणें अपरिहार्य आहे. उदाहरणार्थ, ग्रेट ब्रिटन हा देश मुख्यतः कारखानदारीचा आहे आणि तेथील कारखान्यांनीं मागविलेल्या कच्च्या मालावरील मालकी हक्कांच्या कागदांचे तारणावर तेथील बँका कर्जे देतात. अमेरिकेंत शेतीसहि महत्त्वाचें स्थान आहे; तेथील एलेव्हेटर्स आणि कोठारें ह्यांत साठविलेल्या मालाचे आधारावर काढलेल्या हुंड्या अमेरिकन बँका पत्करतात. हिंडुस्थानांतील परिस्थिति भिन्न असून, येथील बँकांना मालाचा प्रत्यक्ष ताबा घेणेंच आवश्यक धाटतें. घान्याचा पद्धतशीर साठा करणारी गोडाउन्स नसल्याकारणानें मोजणी करणें व किंमत ठरविणें हे प्रश्न नेहमी अवघड ठरतात. कर्जदाराचें घान्य आपल्या ताब्यांत घेऊन तें सुरक्षित राखण्याची जबाबदारी बँकांवर येऊन पडते. घान्याच्या किंवा इतर मालाच्या प्रती लावणें अवघड असतें. सुनियंत्रित बाजारपेठा नाहींत आणि वजन व माप हीं ठिकठिकाणीं वेगवेगळीं असतात. माल सराब होण्याची भीति ही तर नेहमीचीच आहे. कर्जदाराचा माल विकून आपले पैसे उभे करण्याचा प्रसंग आला, तर त्याच्या वहातुकीची चांगली सोय नाहीं. त्याकारणानें विवाक्षित क्षेत्रा-पुरताच कोठाराचा धंदा होऊं शकतो आणि प्रत्येक ठिकाणचा व्यवहार स्वतंत्र व अलग बनतो. त्या सर्वांत एकवाक्यता निर्माण होत नाहीं.

जॉइंट स्टॉक बँका व सहकारी संस्था माल तारणावर मोठ्या प्रमाणावर कर्जे देऊं लागली आहेत आणि हा व्यवहार ह्याफुटें वाढत जाणार अशी चिन्हें दिसत आहेत. बँकांच्या शाखांतील

अधिकाऱ्यांना व नोकर वर्गीला ह्यासंबंधांत फार दक्षतापूर्वक वागावें लागतें व त्यांचेवरील जबाबदारीहि मोठी असते. बँकांतील एकमेकांतील स्पर्धेमुळें, कित्येक प्रसंगीं कर्जदारांस सवलती देणें भाग पडतें; परंतु कर्ज बसूल झालें नाहीं, तर त्या सवलतीबद्दलची सर्व जबाबदारी बँकेतील नोकरांवर येऊन पडते. अशा प्रकारच्या विकट परिस्थितींत मालतारणाच्या कर्जांच्या व्यवहारासंबंधीं कोणती दक्षता घेणें जरूर आहे ह्याविषयींच्या अज्ञानाची भर पडली, तर एखादे वेळीं बँकेस फारच मोठी ठोकर बसण्याचा संभव आहे. बँक आणि कर्जदार ह्यांचेमधील सरें नातें कोणत्या स्वरूपाचें आहे, ह्याची जाणीव बँकेच्या अधिकाऱ्यास असली पाहिजे आणि त्यानें ती कर्जदारासहि करून दिली पाहिजे.

वरील विषयावर श्री. डी. एस. शास्त्री, एम. ए., सी. ए. आय. बी., ह्यांनीं आपल्या विस्तृत अनुभवाच्या आधारावर एक ग्रंथ* लिहिला आहे, त्याकडे वाचकांचें लक्ष वेधणें आवश्यक आहे. ते सध्या सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया मद्रास शाखेचे एअंट आहेत. त्यांनीं आपल्या ग्रंथांत वरील विषयाचें तपशीलवार विवेचन केलें आहे. मालतारणासंबंधांतला कायदा त्यांनीं प्रथम सुबोध रीतीनें विवेचला असून त्या विषयाच्या विशिष्ट शब्दप्रयोगांचा अर्थ स्पष्ट केला आहे. मालतारणाचे कागद व निगोशिएबल इन्स्ट्रुमेंट्स ह्यांतील फरकहि त्यांनीं दाखविला आहे. मालावर यात्रयाच्या कर्जांच्या व्यवहाराचें तंत्र नंतर वर्णिलेलें आहे. कारखान्यांत तयार झालेल्या मालाचे व्यवहारासंबंधीं स्वतंत्र प्रकरण लिहिलेलें आहे. तारणासंबंधीचे कागद व त्यांचे प्रकार ह्यांची माहिती नंतर देण्यांत आली आहे. तारण मालाची पहाणी, किंमतीची आकारणी, योग्य मर्यादेंत कर्ज आहे किंवा नाहीं ह्याची तपासणी, वगैरे तारण कायम राखण्याचे अवघड प्रश्न श्री. शास्त्री ह्यांनीं नंतर हाताळले आहेत आणि अखेर बँका ज्या मालाचें तारण साधारणतः स्वीकारतात, अशांची (उ.—साख-घान्य, कपास, ताम, गळिताचीं घान्ये, चहा, कॉफी, रबर, लाकूड, मिरची, लवंग बेहडा, तंबाखू, लोकर, सोने, चांदी, तयार माल इ.) माहिती दिली आहे. श्री. शास्त्री ह्यांनीं अशा रीतीनें आपला ग्रंथ उपयुक्त व मार्गदर्शक केला आहे. कोठाराचा व्यवहार करणाऱ्या संस्थांनीं त्याचा अवश्य उपयोग करावा, अशी आमची शिफारस आहे. परिशिष्टांत त्यांनीं बँकेनें माल तारणाचे व्यवहारांत करून घ्यावयाच्या कागदपत्रांचे नमुने दिले आहेत, ते बँकांना निश्चित उपयोगी वाटतील.

हिंदी विमा कंपनींनीं आपली संस्था स्थापन केली आहे, तिचे धर्तावर "इंडियन जॉइंट स्टॉक बँक असोसिएशन" स्थापण्यांत यावी अशी श्री. शास्त्री ह्यांची सूचना आहे. हिंदी बँकिंगची ज्या पद्धतीनें प्रगति झालेली आहे ती लक्षांत घेतां व युद्धोत्तर अडचणींचा विचार करतां, बँकांनीं आपल्या व्यवहाराची पातळी उच्च राखण्याची आवश्यकता सहज पटण्याजोगी आहे. कर्जावरील व्याजाचा दर, तारण, इत्यादि बाबतींत कांहीं तरी एकवाक्यता आणली व कोठारावर बँकेच्या नांवाची पाटी लावल्या-खेरीज कर्ज देण्याचें सर्वांनीं नाकारलें तर पुष्कळच सुधारणा होईल. बँकांच्या एकमेकांतील स्पर्धेमुळें तारणमालावरील बँकेच्या

*Bankers' Advances Against Goods. पृ. सं. ३१०. किं. १२ ६. ८ आ.

मालकी हक्कास बिलकूल बाध येऊं नये व कर्जदारास अवास्तव सवलती मागण्यास फावू नये अशी व्यवस्था होणे अगत्याचें आहे. "अर्था"च्या २८ मार्च, १९४५ चे अंकांत, गोडाउन-वरील खटूनें लिहिलेले बँकेचें नांव व नंबर सोडून टाकून एका व्यापाऱ्यानें त्याच मालाचे तारणावर दुसऱ्या बँकेकडून कसे कर्ज काढले, ह्याचें एक उदाहरण दिलें आहे. बँकांनीं ह्यासंबंधांत घ्यावी तेवढी दक्षता घ्यावीच आहे. मालाच्या तारणावर कर्ज दिलें, तरी कर्जदाराची पत ही बाबहि कमी महत्त्वाची नसते. मालाचें तारण मिळाल्यावर, तें देणाराची पत पहाण्याचें काय प्रयोजन ? असें कित्येक लोक समजतात. मालाचें तारण व रोसे किंवा इतर तारण ह्यांत फरक आहे, मालाचे बाबत फसवणूक करण्यास पुष्कळ वाव मिळू शकतो, वगैरे गोष्टींकडे बँकांनीं लक्ष देणें जरूर आहे.

दोंडाइचे येथें को. के. सोसायट्यांचे सेक्रेटरींचा

ट्रेनिंग क्लास

पूर्वी जाहीर केल्याप्रमाणें ता. २१।४।४५ रोजी दोंडाइचे येथें सेक्रेटरी क्लासचा उद्घाटन समारंभ सुप्रसिद्ध पुढारी श्री. आमदार गुलाबसिंह भिलेसिंह मिरासे यांचे हस्ते दुपारी ३ वाजतां झाला. दाऊदचे सेक्रेटरी श्री. नरहर मर्तंड जोशी यांनीं अध्यक्षीची ओळख करून दिली. नंतर डि. को. ऑफिसर मि. देशपांडे यांनीं सदर क्लास भरविण्याची जरूरी व हेतु विशद करून सांगितले. अध्यक्ष श्री. गुलाबसिंह यांनीं आपण सद्यःपरिस्थितीस अनुसरून कसे वागलें पाहिजे व वागणें इष्ट आहे याचा समन्वय करून क्लास उघडल्याचें जाहीर केलें. क्लास ४ दिवस चालून तो ता. २४।४।४५ रोजी विमगुळ येथें श्री. गुलाबसिंह यांचे मळ्यांत श्री. भिमसिंह एस. मिरासे यांचे हस्ते समारोप झाला. सदर प्रसंगी श्री. भिमसिंहजी यांनीं क्लासाचे सर्व विद्यार्थी, शिक्षक व अधिकारी यांना थाटाची मेजवानी दिली. मध्यंतरांचे काळांत रात्री सो. चेअरमन श्री. कोंडू उदेसिंह पाटील, मे. राउतसो जगसिंहराव व मे. रामभाऊ, शॉप मॅनेजर यांनीं क्लासला अल्पोपाहार निरनिराळे प्रसंगी व निरनिराळे ठिकाणीं देऊन क्लासास उपकृत केले आहे. सेक्रेटरी संघातर्फे ता. २५ ला फोटो समारंभ होऊन क्लास संपला.

ब्रिटिश सहकारी संस्थांची विक्री वाढली

गेल्या चार वर्षांच्या युद्धकालीन अवधीत ब्रिटिश सहकारी संस्थांच्या डुकानांतील मालाची किरकोळ विक्री इतर डुकानदारांच्या विक्रेत्यांच्या व्यवहारापेक्षा अधिक वाढली हें दर्शवणारे आकडे प्रसिद्ध झाले आहेत. जनतेच्या रोजच्या गरजेच्या जिनसांची किरकोळ विक्री सबंद ग्रेट ब्रिटनमध्ये १९४१ ते १९४४ ह्या चार वर्षांत कशी कमी ज्यास्त झाली ह्याविषयीच्या आकड्यांची सहकारी पद्धतीनें झालेल्या विक्रीच्या आकड्यांशी तुलना केली असतां ती सहकारी संस्थांस अनुकूल ठरते. युद्धपरिस्थितीत संस्थांच्या सभासदांची प्राप्ति म्हणजे माल विकत घेण्याची शक्ति वाढली हें ह्या व्यवहारविस्ताराचें एक कारण असावें असें दिसते.

व्ही. पी. बेडेकर
आणि सन्स लि.
हुंबई.
मसाल्याचे
व्यापारी
पुणे एजंटः—
द. ना. हेजीब

—तवरा करा—

ज्या तरुणांना सैन्यांत भरती होणेचें असेल त्यांनीं त्वरित येऊन भेटावें अगर पत्रव्यवहार करावा.

भरती कोणत्याहि खात्यांत केली जाईल.

पत्ताः—

तुळजाराम मोदी

मोर्तीचौक, सातारा.

जीर्ण व हटवादी हिंवातापासाठी
डॉ. बी. सी. रॉय ह्यांच्या कृतीप्रमाणें तयार केलेले
पायरोनिल

प्रथितयश डॉक्टर्स वापरतात.

: सोल डिस्ट्रिब्यूटर्स :

फार्मास्युटिकल अँड जनरल एजन्सीज,

८६६ सदाशिव, पुणे २.

सारस्वत को-ऑपरेटिव्ह बँक लि.

(स्थापना १९१८) ट. नं. ३१६७५

हेड ऑफिस :

सब ऑफिस

सारस्वत बँक बिल्डिंग, गिरगांव, मुं. ४

दादर

अधिकृत भांडवल	...	रु. ५,००,०००
विक्रीस काढलेले भांडवल	...	रु. ३,००,०००
वसूल झालेले भांडवल	...	रु. २,४१,०००
रिझर्व्ह व इतर फंड्स	...	रु. १,४८,०००
डेवी	...	रु. ४५,००,०००
एकूण खेळते भांडवल	...	रु. ५०,००,०००

समासदाना जोईंट स्टॉक कंपन्यांच्या शेअरवर सवलतीच्या दराने कर्ज, ओव्हरड्राफ्ट अगर कॅशक्रेडिट देण्यांत येते.

व्ही. पी. वडे, बी. कॉम्., चेअरमन.

एस. व्ही. संझगिरी, बी. कॉम्., सेक्रेटरी.

स्फुट विचार

सहकारी गृहसंस्थांची मुंबई परिषद

मध्यम स्थितीतील लोकांच्या रहाण्याच्या घरांचा प्रश्न युद्ध-परिस्थितीमुळे लहान-मोठ्या शहरांत अत्यंत विकट झाला आहे, आणि युद्धसमाप्तीनंतरहि त्यासंबंधांत समाधानकारक व्यवस्था करणे अगत्याचें होणार आहे. युद्धपूर्वीहि सोइस्कर व स्वतंत्र घरांचा पुरवठा मर्यादित होता आणि तो वाढवण्यासाठी सहकारी तत्त्वावरच्या संघटनेच्या मार्गानें प्रयत्न चालू होते. मुंबई शहरांत ह्या संघटनेस १९१५ सालीं प्रारंभ झाला आणि सारस्वत को-ऑपरेटिव्ह हाउसिंग सोसायटीने त्याकामी पुढाकार घेतला. मागील युद्धानंतर ह्या चळवळीस विशेष जोर आला आणि सुमारे वस सहकारी हाउसिंग सोसायट्या मुंबई व उपनगर ह्यांमध्ये स्थापन झाल्या. प्रांतिक सरकारने ह्या संस्थांस लांब-मुदतीने भाडवळ कर्जाक दिले; परंतु निरनिराळ्या आर्थिक व इतर अडचणींमुळे सारस्वत सोसायटीशिवाय बाकीच्या संस्था यशस्वी होऊ शकल्या नाहींत. गेल्या चार-पांच वर्षांत कांहीं हाउसिंग सोसायट्या स्थापन झाल्या आहेत, पण युद्धपरिस्थितीमुळे त्यांची प्रगति झालेली नाहीं. ह्या सर्व प्रश्नांचा विचार करून व सहकारी घर पुरवठ्याचे बाबतींत पुन्हा संघटित यत्न व्हावे ह्या उद्देशानें मुंबईत गेल्या ज्ञानिवारी व रविवारी सर जनार्दन मदन ह्यांचे अध्यक्षते-खाली एक सास परिषद भरवण्यांत आली. मुंबई शिक्षण समि-तीच्या विद्यमाने श्री. मुद्देश्वर ह्यांनी घरपुरवठ्याच्या प्रश्नाचा इति-हास परिषदेस सांगितला. ह्या कामी येणाऱ्या अडचणींचा निर्देश करून कित्येक विधायक सूचना त्यांनी पुढें मांडल्या. परिषदेने मान्य केलेल्या ठरावांस अनुसरून मुंबईमध्ये सहकारी घरपुरवठ्यास चालना मिळेल अशी आम्हांस आशा आहे. स्थानिक स्वराज्य संस्था आणि प्रांतिक सरकार ह्यांनी प्रस्तुत विषयाचें महत्त्व जाणून ह्या कामी सर्वतोपरी सहाय देणें अगत्याचें आहे.

विणकरांच्या संघटनेचे प्रयत्न

मध्यप्रांत-वऱ्हाड विणकर परिषदेचें ४ रें अधिवेशन नागपूर येथें, स्वतःच्या बांधवांच्यासाठी कळकळीने काम करणारे पुढारी श्री. कृष्णराव कोष्टी, बी. ए. (ऑनर्स) ह्यांच्या अध्यक्षतेखाली थोड्या दिवसांपूर्वी पार पडलें. त्याच प्रमाणें मुंबई इलाखा हातमाग विणकर परिषदेचें ४ रें अधिवेशन सुप्रसिद्ध मजूर पुढारी श्री. ना. म. जोशी ह्यांच्या अध्यक्षतेखाली भरलें होतें. श्री. कोष्टी ह्यांच्या भाषणाचा सारांश आजच्या अंकांत दुसरीकडे देण्यांत आला आहे. त्यांनीं विणकरांना केलेला उपदेश मननीय असून संघटनेचे प्रयत्न करण्याची त्यांनीं वणिल्ली आवश्यकता समाजाच्या मागसलेपणामुळे जास्तच तीव्र असल्याचें दिसून येईल. श्री. कोष्टी ह्यांच्या भाषणांत आपुलकी, प्रश्नांचें संपूर्ण अग्रकलन व प्रगतीच्या मार्गातील प्रचंड अडचणी निवारण करण्यासाठी तळमळ ह्या गोष्टी स्पष्ट आढळून येतात. श्री. जोशा ह्यांनीं हि विणकरांच्या घंटाचें महत्त्व वर्णन करून त्यास संरक्षण मिळावें व सूत वाटणी समाधानकारक व्हावी अशी मागणी केली. नागपूर परिषदेचे कांहीं सुपरिणाम तात्काळ प्रत्य-यास आले, ही समाधानाची गोष्ट आहे. विणकरांनीं, हिंदु-मुसल-मान हे भेद विसरून आपल्यापुढील प्रश्नांबाबत विचारविनिमय

केला आणि ज्या ठिकाणी एकेकाळी जातीय दंगा झाला, त्याच ठिकाणी, हे दोन प्रमुख गट एकत्र येऊन त्यांनीं एकमुस्मानें मागण्या केल्या. आर्थिक पायावर अशा रीतीने कायमची एकी घडून आल्यास, विणकरांची प्रगति होण्यास पुष्कळ सहाय होईल हें उचट आहे. तेथील विणकरांना सुताचा पुरवठा अधिक होऊं लागला असून सुताचा काळ्या बाजारातील भावहि एक तृतीयांशानें घटला आहे, असें समजतें. संघटनेचे सुपरिणाम विणकरांच्या नजरेस येत असल्याकारणानें ती दृढ होण्यास अनुकूल परिस्थिति आहे आणि युद्धसमाप्तीनंतर येणाऱ्या संकटांस तोंड देण्याची तयारीहि आतांपासूनच केली पाहिजे. गिरणी-मालकांस ज्याप्रमाणें स्वतंत्र प्रतिनिधित्व मिळतें, त्याचप्रमाणें विणकरांसहि मिळावें, अशी श्री. कोष्टी ह्यांची मागणी आहे. विणकरांच्या निकडीच्या प्रश्नांचें महत्त्व सरकारच्या व जनतेच्या नजरेस येण्यास सहाय होण्याचे दृष्टीने त्या मागणीस विरोध होण्यास कारण नाहीं.

संततीविस्ताराविषयी चिंता

हिंदुस्थान सरकारचे योजनामंत्री सर आर्देशीर दलाल इंग्लंड-मधील आपला दौरा संपवून अमेरिकेंतील उद्योगधंद्यांचें निरीक्षण करण्यासाठी तिकडे गेले आहेत. "टिनेसी व्हॅली ऑयॅरटी" च्या विद्यमाने नदीचें पाणी आढवण्यांत येऊन शेती, वीज व धंदे ह्यांची मोठ्या प्रमाणावर तेथें प्रगति घडवून आणण्यांत आली आहे, ती हिंदुस्थानच्या दृष्टीने मार्गदर्शक होण्यासारखी असल्याने त्या योजनेची विशेष माहिती आपण मिळवणार आहो असें ते म्हणाले. ह्या देशांत लोकसंख्या प्रतिवर्षी पन्नाससहस्र लक्षांनी वाढत आहे, तिच्या अन्नपाण्याचा प्रश्न सोडवण्याचें महत्त्व किती आहे ह्याचा निर्देश करून, संततीच्या वाढीस आर्थिक सुधारणेबरोबर हळुहळु आळा बसेल अशी आशा त्यांनी व्यक्त केली. लोकसंख्या वाढीचा प्रश्न ह्या देशांत विचारी लोकांस अशा रीतीनें भेडसावीत आहे, त्याचवेळीं संततिविस्तारास उत्तेजन देण्याची आवश्यकता ब्रिटिश पार्लमेंटास भासत आहे ही गोष्ट बोधप्रद आहे. एक मुला-पेक्षा अधिक संतति असणाऱ्या कुटुंबांतील प्रत्येक मुलामागें वेतन वहाळ करण्याचें ब्रिटिश सरकारने ठरवले आहे. परिस्थितीप्रमाणें एका देशास लोकसंख्येच्या वाढीविषयी चिंता वाटत आहे तर दुसऱ्या देशास संततिविस्तारास उत्तेजन देण्याची आवश्यकता भासत आहे. दरिद्राच्या मागें अनिच्छित मुलांचें लुटांवर लागतें आणि श्रीमंत संततीच्या अभावीं ह्युरत असतात हा नित्याच्या जीवनांतील अनुभव राष्ट्रांच्याहि संबंधांत येत आहे !

दि व्हलकन इन्शुरन्स कं. लि.

—पुणें शाखा—

१७९, कर्वे बिल्डिंग, लक्ष्मी रोड.

आग, मोटार, अपघात व वर्कमेन्स कॉम्पेन्सेशन ह्यांचे विमे स्वीकारणारी प्रमुख स्वदेशी कंपनी.

एजन्सी व इतर माहितीसाठी चौकशी करा :

ब्रँच सेक्रेटरी.

विणकरांच्या उन्नतीचे प्रयत्न

मध्यप्रांत-बऱ्हाड विणकर परिषदेत अध्यक्ष, श्री. कृष्णराव रामचंद्र कोष्टी, बी. ए. (ऑनर्स) ह्यांचे मार्गदर्शन.

चरखा आणि हातमाग हे धंदे परस्पर पूरक आहेत. परंतु गिरणीचे सूत आणि हातमाग ह्यांमध्ये परस्पर स्पर्धा आहे. सुताच्या पुरवठ्यासाठी गिरणीवर अवलंबून राहून फक्त विणकामाच्या बाबतीत गिरणीवर मात करणे ही गोष्ट स्वभावतःच अशक्य आहे, गिरणीचे सूत घेऊन त्याचे हातमागावर कापड विणणे व ते त्याच नंबरच्या सुताच्या गिरणीच्या कापडापेक्षा स्वस्त दराने विकण्याचा प्रयत्न करणे म्हणजे दुसऱ्याच्या खांब्यावर बसून त्याच्यापुढे धांवत जाण्याचा प्रयत्न करण्यासारखे आहे ! तेव्हा विद्यमान विणकरांना जिवंत राहावयाचे असेल तर त्यांनी हातसुताचीच कास धरली पाहिजे, हे गिरणीचे सूत व हातमागाची वाण ह्यांचा पुरस्कार करणाऱ्यांनी विशेष लक्षात ठेविले पाहिजे.

केवळ आपणे, पैचा हिशेब नको

गेल्या महायुद्धापूर्वी हातमागाचे कापड गिरणीच्या कापडापेक्षा ४ आणे वार महाग पडत होते. युद्धकाळात हातमागावर पांढरे कापड विणले जाऊ लागले व विणकरांना थोडा फायदा होऊ लागला; परंतु महायुद्धानंतर गिरणीच्या व परदेशाच्या मालाशी टकर देण्यास हातमाग असमर्थ झाले. हातमागाचे कापड ८ ते ९ आणे वार असे. तसलेच चीन, जपान वगैरे देशांतून आलेले कापड ६॥ आणे वार मिळत होते, त्यामुळे हातमागाचा धंदा अजिबात धसू लागला. आतांपासूनच नीट काळजी न घेतल्यास या युद्धानंतर हल्ली जे कांहीं थोडेफार भाग शिल्लक आहेत तेही दिसणार नाहीत अशी भीति वाटते. म्हणून थोडक्यांत सांगावयाचे म्हणजे मनुष्याने नेहमी रुपये, आणे, पैचा हिशेबी वृत्तीने वागून जगात चालावयाचे नाही. रुपये आणे पै पेक्षा त्याला आपला धर्म, देश, विशेष प्रिय असला पाहिजे. राजाश्रयाच्या अभावी जनतेने महाग हातमागाचे कापड घेणे म्हणजे एक प्रकारचे त्याचे संरक्षण करणे होय व असे संरक्षण इंग्लंडसारख्या देशात कसे दिले होते हे आपण पाहिलेच आहे. " हातमागाशिवाय आपला तरणोपाय नाही. हातमागावरिल कापड महाग पडते असे म्हटले जाते, परंतु आपल्या मुलाबाळांचे पोषण करणे हे सर्वांचे पडते म्हणून आपण त्यांना मारून टाकत नाही. ही गोष्ट सरी आहे की, आपण आपल्या मुलांना मारले तर आपण कमी सर्वात राहू, पण ते आपण अधर्म्य मानतो व तसे करीत नाही. त्याचप्रमाणे कोढो लोकांना अन्नपाणी देणारी खादी सोडून आपण कदाचित् कमी सर्वात राहू शकू पण ते बरोबर नाही. " असे सुद्ध महात्माजीहि म्हणतात तेव्हा देशातील प्रत्येक व्यक्तीने हातमागाचा कपडा वापरण्याचा निश्चय केला पाहिजे. हातमाग व गिरण्या ह्यांमध्ये स्पर्धा असू नये: गिरण्या जर अस्तित्वात राहिल्या तर त्यांचे क्षेत्र हातमागाच्या क्षेत्राबाहेरचे राहिले पाहिजे. म्हणजे कोढो लोक ज्या प्रकारचे सूत कातू आणि विणू शकतात तसे सूत आणि कापड काढण्याची गिरण्यांना मनाई असली पाहिजे.

आपला वर्ग कायम ठेवण्याकरिता आपण संघटित झाल्याशिवाय गत्यंतर नाही. आपण नेहमी आपल्या कल्याणाकरिता व त्याचबरोबर समाजातील बंधुभिनीकरिता झटले पाहिजे ही

गोष्ट प्रथम घ्यानांत व वर्तनांत आणली पाहिजे. आपला समाज अडाणी, अशिक्षित व मागासलेला आहे म्हणून हल्लीच्या सुधारलेल्या काळांत शिक्षणाचा सर्व बाजूंनी आपला फायदा करून घेतला पाहिजे.

उपाययोजना

समाजाची सर्वांगीण सुधारणा म्हटली म्हणजे त्यांत मुख्यतः तीन प्रकार असतात (१) आर्थिक (२) सामाजिक (३), राजकीय.

आपले विणकर समाजाची सामाजिक व राजकीय प्रगति घडवून आणण्यासाठी आपला समाज आर्थिक दृष्ट्या स्वावलंबी आणि संपन्न बनावणे अवश्य आहे. आपल्या समाजाचे दारिद्र्य जसजसे दूर होत जाईल तसतशी आपली सामाजिक आणि राजकीय प्रगति सुलभ साध्य होईल यांत संशय नाही. (श्री. कोष्टी ह्यांनी नंतर ह्यासंबंधांत कोणत्या सुधारणा आवश्यक आहेत, ह्यांचे विस्तृत विवेचन केले.)

कापडाचे दुर्भिक्ष्य दूर करण्याच्या दृष्टीने गिरण्यांनी कापडाच्या निरनिराळ्या तऱ्हा कमी करून साड्या, धोतरे व इतर जरूरीच्या कापडाचे निदान २० टक्क्यांनी तरी उत्पादन वाढविण्याचा प्रयत्न करण्याचे आश्वासन दिले आहे. इतके करूनहि कापड अपुरेच पडणार आहे आणि ती उणीव भरून काढण्याचे कार्य हातमाग करू शकतील. परंतु हिंदुस्थानातील हातमागाची स्थिति फार विचित्र आहे. हल्ली स्वस्त असे जपानी सूत अजिबात बंद झाल्यामुळे सुताकरिता त्यांना केवळ गिरण्यांवरच अवलंबून राहावे लागते, आणि हे सूत वापरून हातमाग गिरणीच्या माळाबरोबर टकर देऊ शकणार नाहीत हे खरे; परंतु व्यवस्थेशीर सूत वांटप पद्धति, संघटना, तयार मालाची वेळेवर विक्री करणे वगैरे गोष्टींकडे लक्ष पुरविल्यास हा धंदा फायदेशीर होऊन विस्कळीत झालेली घडी पुनः बसेल व थोड्याच दिवसांत या धंद्याचे पुनरुज्जीवन झाल्याचे दिसून येईल. हिंदुस्थानातील कापडाच्या दुष्काळाची आपत्ति टाळावयाची असेल तर गिरण्यांनी सुताच्या उत्पादनाकडे विशेष लक्ष देऊन सरकारने या सुताचा पुरवठा हातमागांना पद्धतशीर रीतीने केल्यास जनतेचे काम भागेल व गरीब विणकरांचेहि कल्याण होईल.

गिरणी मालकांचा युक्तिवाद

गिरणी मालकांकडून असे सांगण्यांत येते की ते हातमागाशी मुळीच स्पर्धा करीत नसून त्यांनी फक्त परदेशी गिरण्यांचाच बाजार बळकावला आहे, आणि हे त्यांनी आंकडेवारीने सिद्ध करून दाखविले आहे. परंतु ह्या आंकड्यांमध्ये त्यांनी एक मोठी चूक केलेली आहे आणि ती म्हणजे हातमागाच्या संख्येत त्यांनी पावरलूमसचीहि गणती केली आहे. त्यांच्या दृष्टीने पावरलूमस कःपदार्थ असतील परंतु हातमागाच्या दृष्टीने ती यंत्रेच आहेत व गिरण्या इतकीच मारक आहेत, म्हणून त्यांची गणती हातमागांत न करता स्वतंत्र करावी व मग निव्वळ हातमाग किती चालू आहेत व त्यांची काय स्थिती आहे हे पहावे.

त्यांचा दुसरा असा एक मुद्दा आहे की गिरणीत फक्त जाडेभरडेच कापड तयार करण्यांत येते, परंतु हे फार मोठ्या प्रमाणात

चर असल्यामुळे बाजारांत स्वस्त विकतां येते व याचे मि-हाईक बहुतेक सर्व गरीब व अशिक्षित लोक असतात. श्रीमंत व सुशिक्षित फक्त सुचक व दिसाऊ अशा परदेशी मालाकडेच धांव घेतात त्यामुळे हातमागांची स्थिति हवेंत लटकल्याप्रमाणे झाली आहे. त्यांना कापड महाग असते म्हणून गरीब लोक टाळतात तर जाड्याभरड्या कापडामुळे श्रीमंत लोक हुंकूनही बघत नाहीत. नाही म्हणायला स्वदेशीच्या चळवळीपासून हातमागाचें महत्त्व पुन्हा वाढू लागलें आहे परंतु हातमाग परदेशी व गिरणीचें सूत वापरीत असल्यामुळे कॅमिसही त्यांना पाठिंबा देत नाही अशा रीतीने आपल्या वर्गाची चोर्होकडून कुचंबणा झालेली आहे.

कांहीं वर्षापूर्वी जें सरकार देशी उद्योगधंदे ठार मारण्याच्या ज्ञेतात होते तेच सरकार आजच्या युद्धजन्य परिस्थितीमुळे व अडचणीमुळे देशी धंद्यांच्या उन्नतीकडे लक्ष देऊं लागलें आहे हें वरील गोष्टीवरून स्पष्ट दिसून येते. इतकेंच नव्हे तर लष्करासाठी लागणारा ब्लॅकटसारखा माल देखील सरकार हातमागावर ऑर्डर देऊन तयार करवून घेवू लागले आहे. गिरणीचें सूत हातमागाला योग्य प्रकारचें व योग्य प्रमाणांत मिळण्यासाठी सरकारने ठिक-ठिकाणी सूत वाटपव्यति सुरू केली आहे व इतरत्र अन्य तऱ्हेने मदत करण्याचे आश्वासन दिलेले आहे.

संघटनेचें महत्त्व

परंतु येवढ्यावरच आपण खूब राहून भागणार नाही. आजची

परिस्थिती ही कांहीं कायम टिकणारी नाही व त्यावेळीं आपल्याला सरकार मदत करीलच याची खात्री नाही. युद्धोत्तर योजनेचा गाजावाजा आतापासूनच सुरू झालेला आहे. बरेचसे धंदे सरकार आपल्या ताब्यांत घेणार असल्याचें कळतें व इतर कांहीं धंद्यांच्या संरक्षणार्थ जकाती बसवून अगर आर्थिक मदत करून ते टिकविण्याचे प्रयत्न सरकार करणार आहे. या सर्व योजनेत आपल्या हातमाग धंद्याबद्दल कोठेंच उल्लेख केलेला आढळून येत नाही. युद्धोत्तर कालांत आपला धंदा व त्यावर अवलंबून असलेल्या लाखों लोकांचे प्राण वाचवावयाचे असतील तर आतापासूनच आपण चळवळ केली पाहिजे व संरक्षण होण्यासाठी सरकारला भाग पाडले पाहिजे.

हिंदुस्थानच्या भावी घटनेमध्ये विणकरांना स्वतंत्र प्रतिनिधित्व देण्यासाठी त्यांना विनंती करण्यांत यावी असें मला वाटते. आपला विणकर समाज मागसलेला आहे व हरिजनांप्रमाणे आपणा-लाही राखीव जागा मागण्याचा हक्क आहे. आपण केवळ जातीय तत्त्वावर भांडत नसून लोकशाही तत्त्वावर भांडत आहोंत, एक महत्त्वाचा देशी धंदा जिवंत ठेवण्याकरितां भांडत आहोंत. गिरण्यांचे प्रतिनिधी ज्याप्रमाणे घण्यांत येतात त्याचप्रमाणे हातमाग धंद्यांचे प्रतिनिधी त्या धंद्यांतील लोकसंख्येप्रमाणे घण्याची आम्ही मागणी करीत आहोंत, व या मागणीला कोणीही सूत्र विरोध करील असें वाटत नाही.

मुंबई शेअर बाजार

(वि. म. लिमये आणि मं. पुणे ४ यांजकडून)

व्याज-वजा (xd)

सिंप्लेक्स ५-७-४५

न्यू इंडिया ९-७-४५

१९४४ मधील चढउतार	दिलेले व्याज † संश्लि S अंतिम	व्याज केवढा मळते	कंपनीचें नांव	मूळ रु.	मंगळवार दि. १२/६/४५	बुध. गुरु. २०-२१/६/४५	शुक्रवार २२/६/४५	शनिवार २३/६/४५	सोमवार २५/६/४५
२३१५; १९१६	१२९-८-९	ऑगस्ट	टाटा डिफंड्स	३०	२१९२-८		२१७३-१२	२१८५-०	२१९६-४
४३५; ३६९	२३-०-०	ऑगस्ट	टाटा आर्झिनेरी	७५	४०४-८		४००-८	३९९-८	४०१-०
२२०१; १६९५	५०-०-०५	मार्च-सप्टे.	बॉम्बे डार्इंग	२५०	१८७३-१२		१८५२-८	१८५६-४	१८६५-०
७६५; ५३३	१६-०-०५	मार्च-सप्टे.	कोविनूर	१००	६०३-८		५९५-०	५९५-०	५९७-०
६५३; ४७५	२२-०-०	मे	स्वदेशी	१००	५२६-०		५२१-०	५२०-०	५२५-०
४९८; ३६१	६-०-०	नोव्हें.-एप्रिल	नागपूर	१००	३७६-८		३७२-८	३७१-८	३७२-०
३७७; २६५	१५-०-०	एप्रिल	फिनले	१००	२८७-०		२८५-०	२८५-८	२८४-८
३९४; २८२	९-०-०५	ऑक्टो.-एप्रिल	गोकाक	१००	२९८-०		२९५-०	२९५-०	२९६-०
३०५; २१८	१२-०-०५	जाने.-जुलै	सिंप्लेक्स	५०	२८३-०		२७९-८	२८२-८	२८३-०
५-१०-६; ३-६	०-४-०	मार्च	अपोलो	२	३-१४-६		३-१३-६	३-१३-६	३-१४-०
२१-१४; १३-४-६	०-१५-०	मे	इंडि. यु. ऑर्डि.	१०	१३-१३		१३-११-६	१३-१२	१३-१२-०
४-९; २-७	०-३-०	मे	” डिफंड्स	१	२-१४-६		२-१३-६	२-१४	२-१४-०
१२७०; ६३०	१११-०-०	जुलै	इंदूर मालवा	१००	७१०-०		७०३-१२	७००-०	६९५-०
२५४; २१६	७-०-०	जानेवारी	असो. सीमेंट	१०८	२१३-०		२०८-४	२०७-८	२०५-८
२५५; २१९	९-०-०	जानेवारी	बेलापूर शुगर	५०	२२१-८		२२०-०	२२०-०	२२०-०
५७५; ३७६	७-६-०	डिसेंबर	बॉम्बे बर्मा	१२५	५२२-८		५२२-८	५२३-१२	५२२-८
३८; २९-२	१-४-०	जानेवारी	शिंदिया स्टीम	१५	३५-१४		३६-६	३६-११	३७-१०
			३३% रोले	१००					

बर्मा पुस्तकें (टा. बुकें) बंद
न्यू इंडिया अॅग्य. १-६-४५ ते २९-६-४५

सोमवार दि. २५-६-४५ चे माब

३% गव्हर्नमेंट लोन्स	बँका	वीज कंपन्या	सामान्य
१९४६ १०२-८-०	बरोडा १४६-०	आंध्रा व्हॅली १७७७-८	अलकॉक ४१०-०
१९५१-५४ १०१-३-०	सेंट्रल ८२-०	बॉम्बे व्हॅली १४२-८	बीथे स्टीम ५८०-०
१९५७ १००-५-०	इंडिया १९०-०	टाटा इयट्टी २०४-०	न्यू इंडिया ८१-१२
१९६३-६५ ९९-२-०	इंफो २००५-०	टाटा पॉवर १८२५-०	शिवराजपुर ५०-०
१९६६-६८ ९८-६-०	रिझर्व्ह १४१-४		टाटा केमिकल २०-०
	यूनियन ८-१५		टाटा ऑईल ६९-०
			'विमको' ३२०-०

माळशिरस तालुक्यांत कर्ज निवारण कायद्याचा प्रचार

माळशिरस तालुक्यामध्ये कर्ज निवारण कायदा ता. १५/४५ पासून अंमलांत आलेला आहे आणि ह्या कायद्याच्या प्रचाराचे काम मुंबई सरकारने सहकारी सात्याकडे सौंपविले आहे. त्यानुसार मे व जून महिन्यांमध्ये तालुक्यांतील सलील गावीं मे. चौधरी डी. सी. ओ. साहेब सोलापूर, मि. पाटील, ब्यांक इन्स्पेक्टर व सुपरवायझर मि. अवचट यांनी गावोगांवीं शेतकी कर्ज निवारण कायद्याची साधकबाधक माहिती शेतकऱ्यांना समजाऊन दिली. मेहद, तिरवंडी, नातेपुते, काळेंडे, पिंपरी, फडतरी, धर्मपुरी, फोंडशिरस, गुरसाळें, कुरबावी, शिंदेवाडी, मोरोची तांबडें, चाकोरे, फोंडबाधी, बेळापूर, तोंडले बोंडले, खुडूस, पाणीव, या गावीं लोक जमवून वरील तीन अधिकाऱ्यांनी कर्जनिवारण कायद्याची माहिती समजावून सांगितली. प्रत्येक गावीं सभेस लोक ५० ते ३०० पर्यंत होते. साधारणपणे माळशिरस हा तालुका कॅनॉल भाग असल्यामुळे व सध्या शेती उत्पादक धान्यास भावही चांगले असल्याने पुष्कळ शेतकऱ्यांनी आपल्या कर्जाची फेड केलेली दिसते. साधारणपणे या तालुक्यांत आतांपर्यंत प्रचार कार्यावरून १,००० पर्यंत तडजोडीचे अर्ज येतील असा अंदाज आहे.

ता. २७-५-४५ ला माळशिरस येथे टेव्हलपमेंट असोसिएशनची वार्षिक सभा होती. त्या सभेस सुमारे ३००० लोक ठिकठिकाणचे शेतकरी लोक हजर होते. त्या वेळीं सदर कायद्याची जरूरी व फायदे मे. गाटेसाहेब चेअरमन वी. डी. आर. अॅक्ट कोर्ट, मे. डी. सी. ओ. साहेब सोलापूर व मे. के. एल. गिरमे, बागाईतदार यांनी सदर कायद्याची महती समजावून सांगितली.

माळशिरस तालुक्यामध्ये राहिलेल्या गावीं प्रचार कार्य करण्यास मि. अवचट सुपरवायझर, मि. पाटील बँक इन्स्पेक्टर आणि मि. मंकाड एजंट यांच्यामध्ये राहिलेल्या गावांची वाटणी करून देण्यांत आली. हे प्रचार कार्य या महिना अखेर संपवावयाचे आहे.

सहकारी सोसायट्यांचे सेक्रेटरींचा वर्ग

साक्री येथे मे. डिस्ट्रिक्ट को. ऑफिसर प. खा. धुळें यांचे नेतृत्वाखाली सहकारी सोसायट्यांचे सेक्रेटरींचा वर्ग तारीख ११ ते १४ एप्रिलपर्यंत भरविण्यांत आला. या वर्गांत भावानियंत्रित वस्तूंची वाटणी करण्यासंबंधीचे नियम, हिशेब व यासंबंधी कायदाकानू यांची माहिती देण्यांत आली. तसेच प्रत्यक्ष व्यवहारांत येत असलेल्या अडचणी यांचाही विचार करण्यांत आला. सदरहू क्लासचे उद्घाटन मे. मामलेदारसाहेब साक्री यांचे हस्ते झाले व समारोप तेथील सुप्रसिद्ध सहकारी कार्यकर्ते श्री. मा. गो. भोसले एम. एल. ए. यांचे हस्ते करण्यांत आला. निरनिराळ्या विषयांसंबंधीची माहिती देण्याकरितां तालुक्याचे डि. सुपरवायझर, सब-ऑडिटर, असि. डि. को. ऑफिसर, युनिअन सुपरवायझर व बँक इन्स्पेक्टर वगैरे अधिकारी हजर होते.

चीनची हिंदी कपाशीची खरेदी

हजारो टन हिंदी कपास चीनकडे पाठविण्यांत येणार आहे. त्याचा पहिला हत्ता वाट चालत आहे. चीनमध्ये कपाशीचे दुर्भिक्ष्य आहे. ते निवारण्यासाठी लांब धाग्याची ब्राझीलमधील कपास खरेदी करण्याचा चीनचा प्रथम विचार होता. परंतु वहातुकीच्या अडचणीमुळे हिंदी कपास आतां घेण्यांत येत आहे.

मुंबई इलाख्यांतील सहकारी चळवळीच्या केंद्रस्थानी असलेली

शेतकऱ्यांची प्रांतिक बँक

म्हणजेच

बॉम्बे प्रॉव्हिन्शियल को-ऑपरेटिव्ह बँक, लि.
(सहकारी कायद्यान्वये नोंदलेली)

स्थापना १९११.

मुख्य कचेरी-सर विठ्ठलदास ठाकरसी मेमोरिअल बिल्डिंग,
९, बेक हाउस लेन, कोट मुंबई.

टेलिफोन नं. १५४६१

तारेचा पत्ता 'फार्मर बँक'

अधिकृत मांडवल :: रु. २५,००,०००

काढलेले मांडवल :: रु. २२,००,०००

भरलेले मांडवल :: रु. १९,८९,५००

खेळते मांडवल रु. ५,००,००,००० वर

.....शाखा व उपशाखा.....

१ सातारा (जि. सातारा)	२४ लासलगाव (जि. नाशिक)
२ कच्छाड "	२५ मालेगाव "
३ किलोस्करवाडी "	२६ नांदगाव "
४ कोरेगाव "	२७ घोटी "
५ इस्लामपूर "	२८ सटाणा "
६ शिराळे "	२९ येवले "
७ तासगाव "	३० मनमाड "
८ वाई "	३१ धुळे (जि. पश्चिम सानदेश)
९ लोणंद "	३२ दोडाईचे "
१० भिवंडी (जि. ठाणे)	३३ नंदुरवार "
११ कल्याण "	३४ साक्री "
१२ पालघर "	३५ शहादे "
१३ अकलूज (जि. सोलापूर)	३६ शिरपूर "
१४ अहमदनगर (जि. अहमदनगर)	३७ शिंदसेडे "
१५ बेलापूर रोड "	३८ तळोदे "
१६ कोपरगाव "	३९ नरबाणा "
१७ पाथर्डी "	४० दोहद (जि. मडोच व पंचमहाल)
१८ राहुरी "	४१ गोधा "
१९ शेवगाव "	४२ झालोद "
२० बीबोरी "	४३ पनवेल (जि. कुलाबा)
२१ बेलापूर (गाव) "	४४ नडियाद (जि. सेटा)
२२ विरमगाव (जि. अहमदाबाद)	४५ आनंद "
२३ नाशिक (जि. नाशिक)	४६ चोरसाड "

या बँकेत मुदतीच्या, चालू व सेव्हिंग बँक ठेवी स्वीकारल्या जातात आणि इलाख्यांतील बहुतेक सर्व प्रमुख ठिकाणी हुंडीचा व्यवहार केला जातो.

या बँकेत येणारा पैसा, शेतकरी व इतर अल्प उत्पन्नाचे लोक, यांच्या प्रत्यक्षपणे उपयोगी पडतो.

पूर्ण माहितीकरितां हेड ऑफिस अगर् शाखा-कचेऱ्यांस लिहा.

व्ही. एल. मेहता,
मॅनेजिंग डायरेक्टर.